

CHP GENEL BAŞKAN YARDIMCISI SUAT ÖZÇAĞDAŞ PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU'NDA KONUŞTU

CHP Milli Eğitim Bakanlığı'ndan Sorumlu Genel Başkan Yardımcısı ve İstanbul Milletvekili Suat Özçağdaş'ın bugün, (14 Kasım 2024) Plan ve Bütçe Komisyonu'nda konuştu.

CHP Genel Başkan Yardımcısı Suat Özçağdaş'ın konuşması şöyle:

EĞİTİM BÜTÇESİ (23. AKP BÜTÇESİ)

2025 yılı merkezi yönetim bütçesinin 14.731.014.332.000 TL olması öngörülmüştür.

Milli Eğitim Bakanlığı, Yükseköğretim Kurulu, Yükseköğretim Kalite Kurulu, Kredi ve Yurtlar Kurumu-Diğer bütçeleri toplamı 2025 yılı için **2.181.000.000.000 TL**, Milli Eğitim Bakanlığı bütçesi ise **1 trilyon 451 milyar TL** olarak öngörülmüştür.

Tablo 3: 2025 Yılı Eğitim Bütçesi

EĞİTİM BÜTÇESİ	
Milli Eğitim Bakanlığı	1.451.715.540.000 TL
YÖK ve Üniversiteler	488.405.230.000 TL
ÖSYM	5.822.457.000 TL
Diğer-KYK (Yaklaşık)	235.056.773.000 TL
TOPLAM	2.181.000.000.000 TL

Kaynak: Hazine ve Maliye Bakanlığı

Eğitim bütçesinin dağılımı

2025 yılında toplam eğitim bütçesi 2.181.000.000.000 TL olarak belirlenmiştir. Toplam eğitim bütçesinin; **%66,5**'ini MEB, **%22,39**'unu YÖK ve üniversiteler, **%0,26**'sını ÖSYM bütçesi, **%10,77**'sini ise KYK ve diğer bütçeler oluşturmuştur.

Eğitim bütçesi toplamda 2025 yılı için,

2.181.000.000.000 TL olarak belirlenmiştir. 2025 eğitim bütçesinin Gayri Safi Yurt İçi Hasılaya (GSYH) oranı **%3,54** (2024 yılı: %3,48), merkezi yönetim bütçesine oranı ise **%14,8** (2024 yılı: %14,43) olarak gerçekleşmiştir.

Millî Eğitim Bakanlığı 2025 yılı bütçesi,

1.451.715.540.000 TL olarak belirlenmiştir. Millî Eğitim Bakanlığı 2025 yılı bütçesinin Gayri Safi Yurt İçi Hasılaya (GSYH) oranı **%2,37**; merkezi yönetim bütçesine oranı ise **%9,85** olarak gerçekleşmiştir.

Ekonomik sınıflandırmaya göre 2025 yılı MEB bütçesinin;

%71'i personel giderlerine,

%9'u sosyal güvenlik kurumu devlet primi giderlerine,

%8'i mal ve hizmet alım giderlerine,

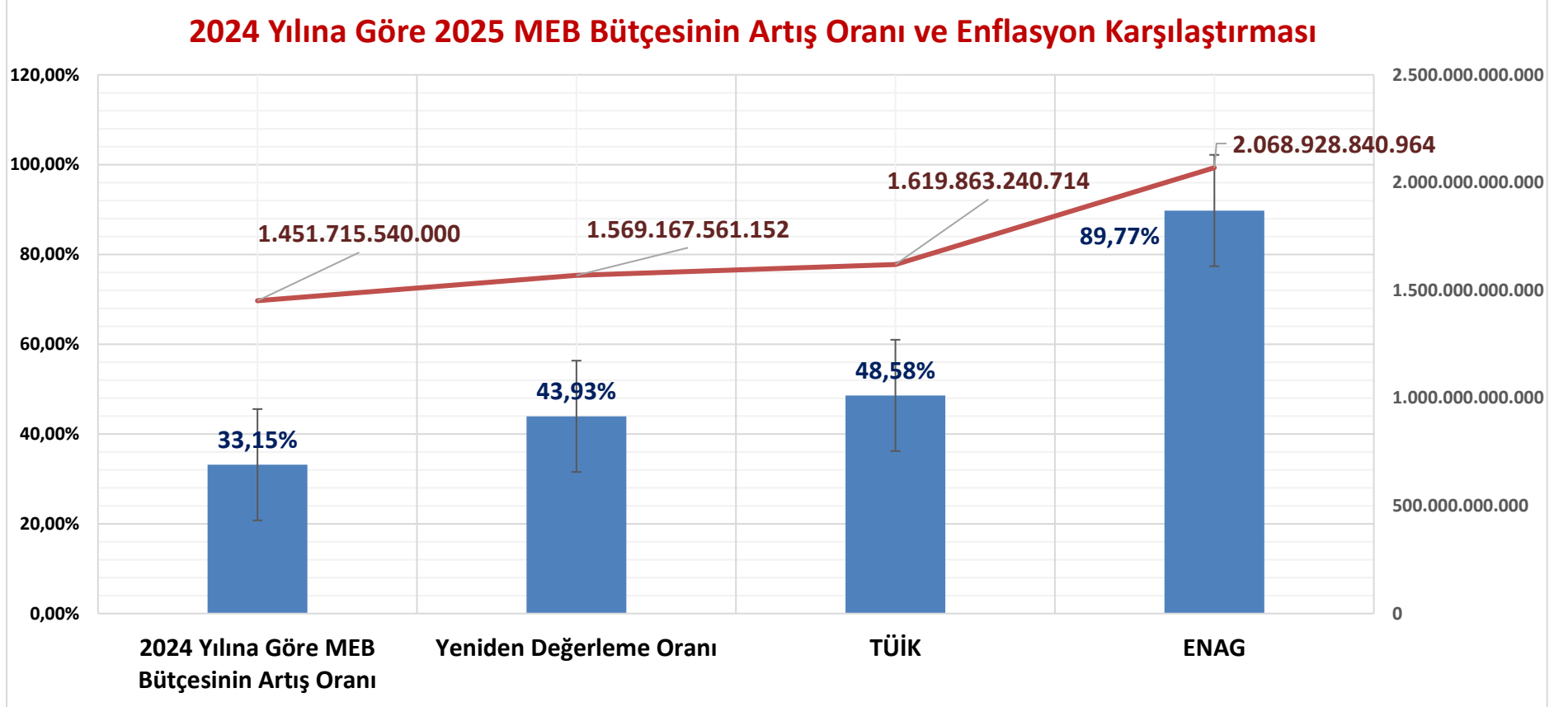
yaklaşık **%10**'u sermaye giderlerine,

%2'si cari transferlere, **%0,1**'i ise sermaye transferlerine ayrılmıştır.

Millî Eğitim Bakanlığı bütçesinden yatırımlara ayrılan pay (sermaye giderleri) 2023 yılında 39.964.000.000 TL, 2024 yılında 100.000.000.000 TL, 2025 yılında ise 141.254.495.000 olmuştur.

2024 Yılı MEB Bütçesi: 1.090.229.668.000

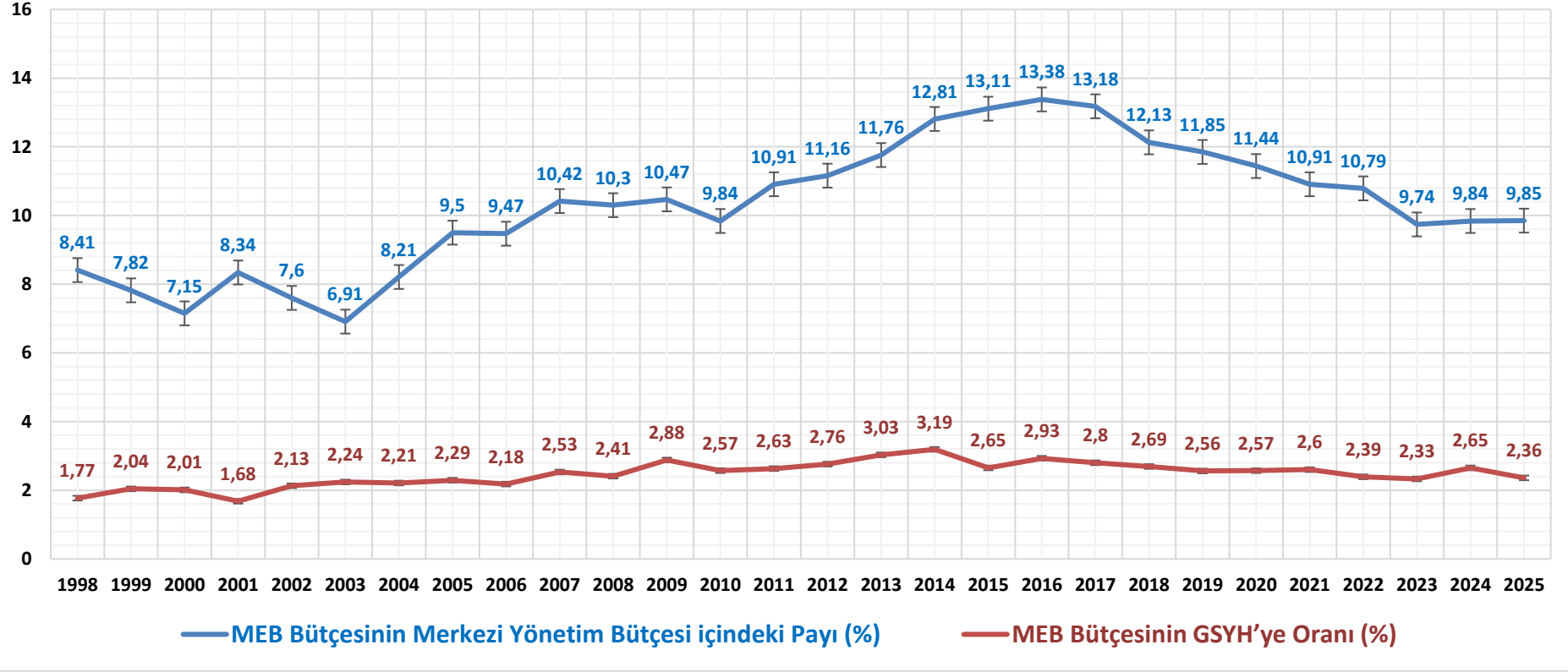
2025 Yılı MEB Bütçesi: **1.451.715.540.000**

Milli Eğitim Bakanlığı bütçesi geçtiğimiz yıla göre 361 milyar 485 milyon TL, başka bir ifade ile yüzde **33,15** oranında artmış gözüküyor.

Yeniden Değerleme Oranına ise yüzde **43,93**, TÜİK yıllık enflasyonu yüzde **48,58**, ENAG yüzde **89,77** → **%10,38** daha az bütçemiz var.

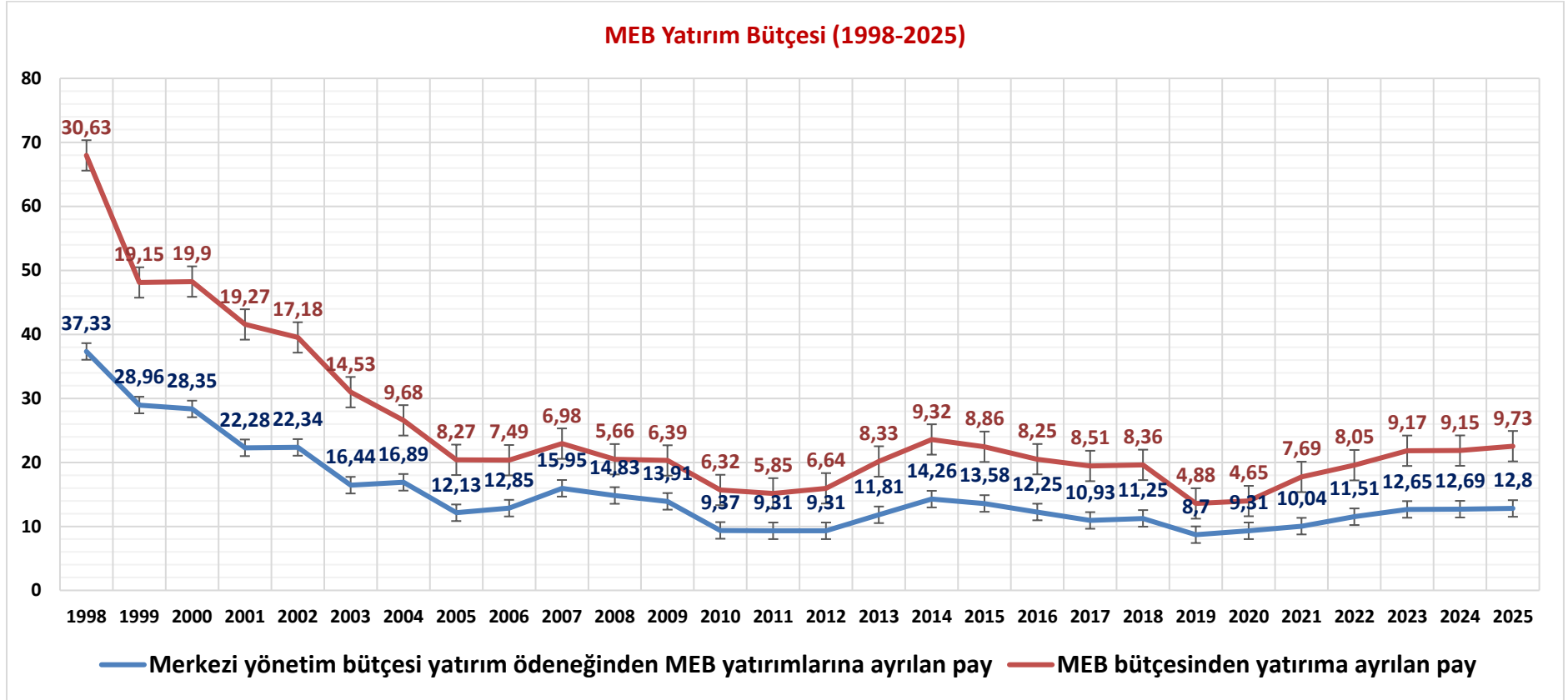
MEB Bütçelerinin Merkezi Yönetim Bütçesi İçindeki Payı ve GSYH'ye Oranı-1998-2025

1998 yılında ilk ve ortaöğretimdeki öğrenci sayısı **11.861.776** iken Bakanlığın Merkezi Bütçe içerisindeki payı **% 8,41** dir.

2024 yılına geldiğimizde öğrenci sayısı **18.710.265**, MEB bütçesinin Merkezi Bütçe içerisindeki payı ise **% 9,85** olmuştur.

GSYH açısından ise **2014**'de **3,19** iken **2024** (**%2,65**), **2025**'de ise **%2,36**. Geçen yıldan bile daha kötü.

Yatırıma ayrılan pay AKP öncesine göre çok daha geridedir!

1998'de yatırıma ayrılan pay %30,63

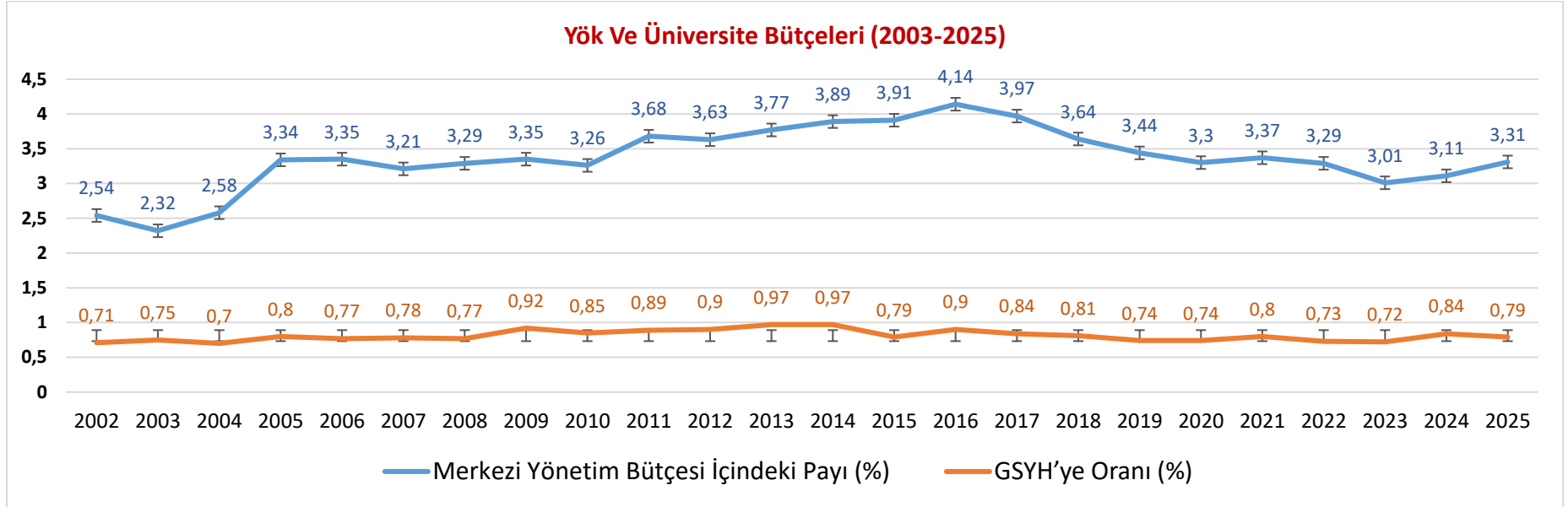
AKP'nin iktidara geldiği 2002 yılında %17,18 iken,

2025 yılı itibariyle bu oran %9,73'e gerilemiştir.

YÖK-YÜKSEKÖĞRETİM KURUMLARININ BÜTÇELERİ

2025 YÖK ve Üniversitelerin Bütçesi: **488.405.230.000 TL**

YÖK ve üniversitelerin bütçesinin GSYH'ye ve Merkezi Yönetim Bütçesine oranı.

GSYH 2002: %0,71 / 2025 % 0,79 / Merkezi Yönetim Bütçesi %2,54 → %3,31 (2016 %4,14)

2024: 129 Devlet, 75 vakıf, 4 vakıf MYO → 208 Yükseköğretim Kurumu → 4.153.981 Öğrenci – 184.013 Akademisyen

2002: 53 Devlet, 23 Vakıf → 76 Üniversite → 1.882.630 Öğrenci – 74.134 Akademisyen

MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI İSTATİSTİKLERİ

Genel Sayılar

Eğitim kurumlarının kademelerine göre okul, öğrenci, öğretmen ve derslik sayısı.

Okul Türü	Okul/Kurum	Öğrenci sayısı			Öğretmen sayısı			Derslik
		Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Kadrolu	Sözleşmeli	
Örgün eğitim toplamı (Resmi+Özel)	75.467	18.710.265	9.600.891	9.109.374	1.168.896	948.976	44.421	742.829
Örgün eğitim (Resmi)	61.111	15.849.271	8.101.129	7.748.142	993.397	948.976	44.421	608.683
Örgün eğitim (Özel)	14.352	1.631.192	883.476	747.716	175.499	-----	-----	134.146
Örgün eğitim (Açıköğretim)	4	1.229.802	616.286	613.516	-----	-----	-----	-----

Kaynak: MEB, 2024

Ülke genelinde 75 bin 467 okul/kurum, bu okullarda/kurumlarda 18.710.265 öğrenci, 1.168.896 öğretmen, 742.829 derslik bulunmaktadır. Geçtiğimiz yıla göre, öğrenci sayısı %6, derslik sayısı %1,17 azalış, öğretmen sayısı ise sadece %1,25 oranında artış göstermektedir.

2022-2023 eğitim öğretim yılında açıköğretim okullarında 2.346.645 öğrenci kayıtlı iken bu sayı 2023-2024 eğitim öğretim yılında 1.229.802 ye düşmüştür. Öğrenci sayısındaki azalmanın kaynağı açıköğretim öğrencilerindeki düşüşten kaynaklanmaktadır.

OKULLAŞMA ORANLARI

Eğitim Düzeyi	1997-1998 %	2001-2002 %	2011/2012 %	2019- 2020 %	2020/2021 %	2021/2022 %	2022/2023 %	2023/2024 %
Okul Öncesi (5 Yaş)	-----	-----	65,69	70,39	56,89	81,63	84,95	84,26
İlkokul	84,74	92,40	98,9	93,62	93,23	93,16	93,85	95,03
Ortaokul			93,1	95,90	88,85	89,84	91,21	91,45
Ortaöğretim	37,87	48,11	67,37	85,01	87,93	89,67	91,7	87,97
Yükseköğretim	-----	-----	35,51	43,37	44,41	44,66	46,02	42,72

MEB'in yayımladığı 2023-2024 yılı istatistiklerine göre;

4+4+4 eğitim modelinin uygulanmaya başlamasından bu yana;

İlkokul düzeyinde okullaşma oranı %98,9'dan %95,03'e, ortaokul düzeyinde ise %93,1'den %91,45'e gerilemiştir.

Ortaöğretim düzeyinde okullaşma oranı geçtiğimiz yıla göre %91,7'den %87,97'ye, yükseköğretim düzeyinde ise %46,02'den %42,72'ye gerilemiştir.

BİR BAKIŞTA EĞİTİM 2024

- Kamu okullarında ilköğretim düzeyinde **devlet tarafından öğrenci başına yapılan harcama miktarı Türkiye’de 3.133 dolar** (OECD’de sondan 2, en düşük Meksika: 2.808 \$), **OECD ortalaması 11.914 dolardır.**
- Türkiye’de **ilköğretim düzeyinde devlet tarafından öğrenci başına yapılan harcamalarda** devlet harcamalarının payı **2015 yılında %80 iken, 2021 yılında %77** olmuştur.
- **Hane halkı harcamalarının** payı ise **%15’ten %19’a** çıkmıştır.
- **OECD ülkelerinde** ise devlet harcamalarının payı **%93** olarak sabit kalmış, hane halkı harcamalarının payı ise **%6’dan %5’e** gerilemiştir.
- Kademelere göre incelendiğinde,
 - Türkiye’de hane halkı harcamaların payı okul öncesinde **%14,**
 - İlköğretimde **%19,** ortaöğretimde ise **%18**’dir.
 - Bu oranlar OECD ülkelerinde sırasıyla **%13, %5 ve %7**’dir.
- Türkiye’de **yükseköğretim öncesi kademelerde öğrenci başına yapılan toplam harcama yıllık 4.219 dolar,** **OECD ortalamasında** ise yıllık **12.703 dolardır.**
- Türkiye’de yükseköğretim öncesi kademelerde eğitim kurumlarına yapılan harcamaların **GSYH’ye oranı %2,7,** **OECD ülkeleri ortalamasında** ise **%3,4**’tür.

EĞİTİMİN NİTELİĞİ EN TEMEL SORUNUDUR! -

PISA 2022: Türkiye'nin her 3 alanda da sıralama olarak 2003'ün gerisindedir.

	PISA 2003	PISA 2006	PISA 2009	PISA 2012	PISA 2015	PISA 2018	PISA 2022
Fen	28	29	31	33	34	30	29
Matematik	28	29	31	31	33	33	32
Okuma	28	29	31	31	34	31	30
Katılan OECD ülke sayısı	29	30	33	34	37	37	37

- Türkiye, 2003 yılından bu yana katıldığı PISA'da **fen** alanında 424-476, **matematik** alanında 420-454 ve **okuma** alanında 428-466 arasında değişen ortalama puana sahiptir. Bu puan aralıkları her üç alanda da temel yeterlik seviyesi olan 2. düzeye karşılık gelmektedir. Buna göre **Türkiye, 2003 yılından bu yana her üç alanda da 2. yeterlik düzeyinin üzerine çıkamamıştır.**
- **Türkiye'de her 5 öğrenciden 1'i** hem **okuduğunu anlamada** hem **basit matematik işlemleri yapmada** hem de **bilimsel süreç becerileri konusunda sorunlar yaşamaktadır.**
- OECD ortalaması ile kıyaslandığında fen bilimlerinde 9 puan, matematikte 19 puan ve okumada 20 puanlık fark söz konusudur. Bu fark, **Türkiye'deki 15 yaş grubu öğrencilerin OECD ülkelerindeki akranlarından matematik ve okuma alanlarında neredeyse bir okul yılı geride oldukları anlamına gelmektedir.**
- Türkiye'de **üst düzey okuma becerisine sahip öğrenci oranı** yalnızca **%1,9** iken **OECD** ortalamasında bu oran **%7,2**'dir.
- Dünya Bankası'na ait veriler de Türkiye'de **10-14 yaş** aralığındaki öğrencilerin **%21,7**'sinin **öğrenme yoksulu** olduğunu **yani 10 yaşına geldiği halde basit bir metni okuyamadığını** ve/veya **okuduğunu anlayamadığını** ortaya koymaktadır.
- **PIRLS 2021** verilerine göre de Türkiye'deki öğrencilerin **%14'ü en düşük yeterlik seviyesine dahi ulaşamamıştır** ve **%38'i orta yeterlik seviyesinin altında kalmıştır.**

Zorunlu Okul Öncesi Eğitim

Vaat 2018: İlkokula başlamadan önce her çocuğun en az bir yıl okul öncesi eğitim almasını sağlayacağız.

Vaat 2023: 3-5 yaş grubu okul öncesi eğitimde okullaşma oranını yüzde 90'a çıkaracağız.

Okul öncesi eğitim zorunlu hale getirilmediği gibi, katkı payı alınmasının önü açılarak okul öncesi eğitim kamu okullarında bile ücretli hale getirildi. → %86,24

2023-2024 3-5 yaş net okullaşma oranı: %51,89.

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli

Vaat 2018: Müfredatımız çağın gerekliliklerini yansıtacak şekilde güncellenecektir. Müfredatı düzenli aralıklarla gözden geçirerek; eğitim kalitesi üzerindeki etkisini izleyecek ve nihai hedefimiz olan "bilgiyi katma değere dönüştüren insan niteliğine" ulaşmadaki katkısını ölçeceğiz.

Vaat 2023: Müfredatımızı günün ihtiyaçlarına göre ve eğitim kalitesi üzerindeki etkisini ölçerek düzenli olarak güncelleyeceğiz. Öğrencilerimize bilgi yüklemek yerine onları hayata hazırlayacak, öğrenmeyi öğretecek, beceri ve özgüven verecek, kabiliyetlerini ortaya çıkaracak, milli ve insani değerleri aktaracağız.

Kimin hazırladığı belli olmayan, kaynakçası bile verilmeyen, görüş alma ve değerlendirme süreçleri düzgün yürütülmeyen, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli hiçbir ihtiyaç analizi ve pilot çalışma yapılmaksızın, uygulanmaya başlandı.

Yabancı Dil Eğitimi

Vaat 2018: Öğrencilerimizin yazılı ve sözlü iletişim kurabilecek düzeyde yabancı dil öğretimine öncelik vereceğiz. Bu amaca yönelik olarak öğretme sistematüğini ve müfredatını gözden geçirerek, dil öğrenimini çok daha etkin hale getireceğiz.

Vaat 2023: Öğretme yöntemlerini ve müfredatı gözden geçirerek, Türkçe, matematik ve yabancı dil öğrenimini çok daha etkin hale getireceğiz.

Haftalık yabancı dil ders saati; ilkokulda 2. sınıftan itibaren 2 saat, ortaokulda 5. ve 6. sınıfta 3 saat, 7. ve 8. sınıfta 4 saat, lisede ise 4 saat. Teknik olarak öğrenciler 11 yıl boyunca yabancı dil dersi alıyor ancak mezun olduğunda İngilizce bilmiyor.

2024-2025 Eğitim Öğretim Yılı: Rehberlik çalışmaları ve okula uyum programı ile **2 Eylül**'de tüm sınıflar ile **9 Eylül 2024**'te.

Okullar hazır değildi, öğretmenler yeterli değildi, pilot uygulaması ve gerekli hazırlıkları yapılmamış bir program dayatma ile okullarda uygulanmak isteniyordu!

Bugün burada çok sayıda sorun konuşuyoruz. Oysa:

- Dijital teknolojilerin eğitim sistemine entegrasyonu,
- Yapay zekâ, bilgi ve iletişim teknolojilerinin eğitimde nasıl uygulanacağı,
- İklim değişikliği ve gezegenin sürdürülebilirliği,
- Çocuklarımızın ihtiyaç duyduğu 21. yy becerilerinin kazanımı

gibi konulardaki sorunları ve gereksinimleri konuşuyor olmalıydık. → **Peki ne konuşacağız?**

- Temizlik, güvenlik, beslenme, açlık, yoksulluk,
- Ulaşım,
- MESEM'lerde, okullarda can kayıpları
- Yoksulluk sınırının altında yaşamaya mahkûm edilen öğretmenler
- atanmayan öğretmenler, depremzede öğretmenler, engelli öğretmenler
- Mülakatlarda yapılan haksızlıklar
- Öğretmensizlik,
- konteyner kentlerde barınma,

Öncelikle şunu tespit edelim:

- CHP olarak aylardır MEB ve iktidarı uyarıyor, çözüm önerileri sunuyoruz.
- 18 Mayıs Eğitim Mitingi / 18 – 19 Temmuz Eğitim Maratonu / 23 ilde Eğitim Buluşmaları / Sendika Genel Başkanları ile Buluşma / Bakanlık Önünde Açıklamalar / Basın ve Sosyal Medya

İktidar ve MEB bunları maalesef duymadı. Gerekli hazırlıkları yapmadı.

TEMİZLİK

Okullarımızın en öncelikli ve acil sorunu temizlik haline geldi!

- Yaz ayları boyunca Milli Eğitim Bakanı'nı defalarca uyardık. → **Halk sağlığı sorunu**
- 2 Eylül, 9 Eylül, 19 Eylül
- 65 bin okul, 55 bin kadro, **TYP** 60 bin, **İUP** 120 bin, **TYP** 30 bin
- Haftada 3 gün → 8 bin TL
- Tıpkı 85 bin ücretli öğretmene dayatılan köle düzeni gibi → Yasalara aykırı, insanlığa aykırı, ahlaka aykırı

Okulların temizlik sorunu görünür hale geldi!

- Sosyal medya ve basından görüntüler / İsyan eden öğrenci, öğretmen, veliler, idareciler
- **Peki okulları kim temizliyor?**
 - Öğrenciler ve veliler (nöbetleşe) / Öğretmenler ve idareciler
 - Aralarında para toplayarak temizlik hizmeti alan okul aile birlikleri
 - Yerel yönetimler
- Bakansa çıkıp sadece 'para vermeyin, toplamayın' demektedir.
- Aileler ne yapsın, okul yönetimleri ne yapsın?
- Öğrenci başına en az **1.000 TL** → Toplam 15,88 milyar lira, yani MEB bütçesinin **%1,45'i**

Yerel Yönetimler devreye girmek zorunda kaldı!

- İstanbul Tabip Odası, her yıldan farklı olarak çocuklarda ishal ve mide bulantısı şikayetleri başladığını söylemiştir.
- Sorun içinden çıkılmaz hale gelince, 24 Eylül – CHP GB Özgür Özel
 - Yerel yönetimlerimize ve örgütümüze çağrıda bulundu
- Bu konuda Partimiz, iktidarın atmadığı o adımı yerel yönetimleri aracılığı ile atarak, okullara temizlik konusunda yardımcı olmaya başladı.
- Vay efendim, bu nasıl olurmuş?
- Belediyeleri engellediler!
- Okulları temizleyen halka ve öğrencilere belediyeleri şikayet ettiler!
- Nasıl olacakmış? Belediye talep edecekmiş! Vali'den rica edecekmiş!
- Okul müdürlerini uyardılar, listeler yapmaya başladılar!

Hem Kel Hem Fodul!

- Halkımızın, hiçbir yeteneği olmayan ama üstünlük taslayanlar için kullanılır. Kendisi bir işe yaramayan fakat yarayanı da beğenmeyen.
- 2 Eylül, 19 Eylül, 24 Eylül, 1 Ekim
 - Okulu temizleyememiş, eleman verememiş, temizleyene kızıyor!
- İnsanda biraz utanma olur diyeceğim ama olsaydı çoktan istifa etmiş olurdu!

Vaat 2018: Öğrencilerimize sağlıklı yaşam kültürünü okul sıralarında vererek geliştireceğiz. Bu sayede ilerleyen yaşlarda yaşayabilecekleri sağlık problemlerinden koruyacağız.

Vaat 2023: Sağlıklı yaşamayı ve hastalıklardan korunmayı öğrencilerimizin okul hayatında öğrenmesini sağlayacak, bu sayede daha sağlıklı nesiller yetiştireceğiz.

Okullarımızda yeterli temizlik görevlisi ve temel hijyen malzemeleri dahi yoktur. Çocuklarımıza bir bardak temiz su bile verilmemektedir.

Aslanan çocuklarımızın sağlığı!

Halkın belediyelerine engel olmayın! Bırakın çocuklar için güçleri yettiğince size katkı yapsınlar!

Ya da görevinizi yapın! Okulların temizlenmesini sağlayın!

Öyle İşgücü Uyum Programı ile haftada üç gün asgari ücretin yarısından az paraya insan bulmaya çalışmayın.

Bizler, iktidarınızın sermayeye sattığı paraların ceremesini çocuklarımıza çektirmenize izin vermeyeceğiz. Sizler de eğitimden değil, yoksul halkın emeğinden değil, tasarrufa önce Sarayınızdan başlayın!

2024 yılında, iktidarınızın 22. Yılında okulları temizlemeyi başarın!

GÜVENLİK

İktidarınız, okulların kapısına bir güvenlik görevlisi, teknik personel, sağlık personeli koyamamaktadır!

Okullarımızda güvenlik de önemli bir sorun haline gelmiştir! Eğitimde şiddet artarak devam etmektedir!

Oysa 2021 yılında yapılan 20. Şura'da alınan tavsiye kararlarınının 52. Maddesi:

- Uzman kütüphaneci, sağlık personeli (hemişre), teknik eleman, temizlik ve güvenlik personeli istihdam edilmelidir.

Öğretmenlerimiz şiddete uğramakta, hatta öldürülmekte; çocuklarımız okul içinde, bahçesinde hayatını kaybetmektedir.

- İbrahim Oktugan, Mehmet Eren Parlak

Teknik personel olmaması, iş sağlığı ve güvenliği tedbirleri olmaması

- Sibel Turan, Miray Arslan

MESEM'lerde: Bir yılda 11 çocuğumuz iş cinayetlerinde hayatını kaybetti!

Vaat 2018: Mesleki ve teknik liselere devam eden öğrencilere verilen eğitim kalitesinin artırıldığı; buralardaki öğrenciler ile diğer liselerdeki öğrenciler arasındaki temel yetkinliklerdeki farkın kapatıldığı ve mezunlarının istihdam süreçlerinin de planlandığı politikalara öncelik vereceğiz.

*Vaat 2023: Mesleki eğitim merkezlerindeki çırak ve kalfa sayısını **2 milyona** çıkartacağız. Böylece küçük ve orta ölçekli işletmelerin tüm çırak, kalfa ve usta ihtiyacını karşılayacağız. **Sonuç: 473.597***

MESEM → 4 yıl → lise diploması → üniversite

İşöğrenen → İşgören → birkaç saat teorik eğitim → akranları ile yarışması mümkün değildir.

MESEM'ler sadece çocuk işçi merkezleri değil; aynı zamanda da çocuklarımızın hayatını kaybettiği ve yaralandığı merkezler haline gelmiştir. Çocuklarımız MESEM'lerde yaralanmakta ve ölmektedir.

- Alperen Enes Ural duruşması → Manisa İl MEM → Soma
- **Madem bu çocukların ölümünden sorumluluk duymuyorsunuz!**
- En azından bu çocuklarımızın resimlerini masanızın üzerinde tutmalısınız!
- Belki diğer çocukların ölümlerini engelleyecek tedbirler alırsınız!
- **23 Temmuz 2024** - CHP İstanbul Milletvekili Turan Taşkın Özer'in soru önergesi: **5 İş Kazası / 14 yaş + / erkek**
- **20 Ağustos 2024** - CHP Ankara Milletvekili Aliye Timisi Ersever'in soru önergesi: **Uzuv ve Hayat kaybı yok!**

TAŞIMALI EĞİTİM

- Taşımali eğitim ile kilometrelerce uzaktaki okullara gitmek zorunda kalan çocuklarımız, son yapılan düzenlemeyle birlikte 30 km üzerindeki mesafelerde yatılı okullara yönlendirilmiş bulunmaktadır.
- **Kız çocukları eğitimden ayrılmak zorunda kalıyor! (Diyarbakır – Sezgin Tanrikulu)**
- **Bursa Büyükşehir (5 çocuk yaralandı) → İsmail Tekin (15)**

DEPREM BÖLGESİ

- Deprem bölgesinde çocuklarımız ve öğretmenlerimiz çeşitli çevresel zorluklarla, hala yapılmayan okulların sorunlarını yaşamaya devam etmektedir.
- Konteynerlerde yaşam (**21 m²**) – 1 yılda %10 konutlara yerleşme
- Ulaşım sorunları
- Okulların kamu kurumları tarafından kullanılması, yeni okulların tamamlanmaması

İKİLİ EĞİTİM – BİRLEŞTİRİLMİŞ OKULLAR

Vaat 2018: Tüm okullarımızda 2019-2020 Eğitim-Öğretim Yılı sonuna kadar ikili öğretime son verip, okullarımızda tam gün eğitime geçeceğiz.

Vaat 2023: Tüm okullarımızda tekli eğitime geçecek, okul sonrası etüt imkânlarını yaygınlaştıracak, velilerimizin iş hayatıyla okul programlarını uyumlu hale getireceğiz.

İkili eğitimdeki toplam öğrenci sayısı: **3.825.420**

İkili eğitimdeki öğrenci oranları:

İlkokul = %40,66; Ortaokul = %34,18; İmam Hatip Ortaokulu = %11,8; Genel Lise = %7,35; Mesleki ve Teknik Lise = %3,26; İmam Hatip Lisesi = %1,12

- **İkili eğitim ve birleştirilmiş okullarda 30 dakikalık** derslerle çocuklarımız **1** yıllarını kaybetmektedir.
- **Yaz saati uygulaması** çocukları karanlıkta okula gitmeye zorluyor!

ÜCRETSİZ OKUL YEMEĞİ

Vaat 2023: Okulöncesi öğrenciler de dâhil olmak üzere 5 milyon öğrencimize verilmekte olan ücretsiz öğle yemeği desteğini devlet okullarımıza yaygınlaştırma çalışmalarına devam edeceğiz.

Bakan Yusuf Tekin okul öncesi ve deprem bölgesi ile sınırlı olan ücretsiz öğle yemeği desteğini dahi iptal etmiştir.

- **Eğitim harcamaları** bir yılda % **88,8** arttı!
- **Aile ve Sosyal Hiz. Bak. Mahinur Özdemir Göktaş** / 9 Ağustos / **5,4 milyon çocuk** / her 4 çocuktan 1'i ciddi yoksulluk!
- İstanbul Planlama Ajansı'na göre, Türkiye'de her **3 öğrenciden 1** okula gitmeden önce hiç kahvaltı yapmamaktadır. Öğrencilerin **5'te 1'i** parasızlık nedeniyle haftada en az bir gün aç kalmaktadır.
- **PISA**'ya göre; **3,6 milyon öğrencimiz açlıkla mücadele etmektedir.** Raporda "Öğrencilerin karınları gurulduyorsa, etkili bir şekilde öğrenmeleri pek olası değil." denmiştir.
- **Kantinde tost 50 lira, devletin yardımı 3 lira!** → Şartlı eğitim yardımı / 90 – 100 TL / 1,5 milyondan + öğrenci (2023)
- Günde 1 kaşarlı tost yese ve 2 su → ayda **1.400 TL**
- Velivizyon Ailem dizisinde de çocukların iyi beslenmesi için velilere öğüt vermektedir.
- Temiz su
- **Çocuklara yemek yok, özel okullara destek var!** → **24 bin 600 lira - 28 bin 800**

Velivizyon Ailem Dizisi → İyi Beslenme İçin Öğütler

- Bir bardak portakal suyu içmemesinin ve bir haşlanmış yumurta yiyememelerinin sebebi **ilgisiz anne**
- Her sorunda başkasını suçlayan Bakan, bu konuda da çocukları ve velileri suçlamaktadır.
- Beslenme, sağlık ve eğitim hakkı; çocukların temel haklarından. Devlet, bunu karşılamakla yükümlüdür.

Çocuklarımıza bir öğün ücretsiz yemek ve temiz su sağlamayan sayın Bakan 19 Eylül'de:

- Bütün öğrencilere yemek vereceğimizi varsayalım; çocukların yemeklerini verecek personel var mı?
- Hepsini geçtik okullarında yemek yiyebilecekleri bir alan var mı? Bir diğer husus, çocuklar bizim dağıttığımız yemekleri yiyorlar mı?
- Yani özel okuldaki çocuklar bile, özel okul sahipleriyle konuşuyorum, yemekhanede çıkan yemekleri yemiyorlar, kantinden alışveriş yapıyorlar diyorlar. Çocuklarımızın yeme alışkanlıkları buna uygun değil." demiştir.

Okul öncesi dahil, pansiyonlu-yatılı ve taşıma kapsamındaki öğrenciler hariç, örgün eğitim kapsamında **14.574.521 öğrenci**

Yıllık yemek gideri 190 milyar 669 milyon 713 bin 530 lira / MEB bütçesinin ise **11,6'sına** denk gelecektir. **(önerge verdik)**

KAYNAK NEREDE?

Saray 16,9 milyar lira, **işveren prim ödemesi** 223 milyar lira, **1 aylık faiz gideri** 162 milyar lira,

Yandaş müteahhitlere 701 milyar lira vergi indirimi, **KKM kaynaklı zarar** 833 milyar lira

ÖĞRETMENLER → Öncelikle → Öğretmenleri fonlamıyoruz!

- 993.397 (devlet) + 175.499 (özel) → 1.168.896 öğretmen
- Öğretmenlerin sorunları artarak büyüyor! Yoksulluk sınırının altında maaşlar alıyor!
- 24 Kasım'da 1 Maaş İkramiye teklifimizi de reddediyorsunuz! (**önerge**)
- Özel okul öğretmenlerin taban maaş uygulamasını da siz aldınız ellerinden!
- Eğitim Öğretim Yılına Hazırlık Ödeneği ve Öğretmen Maaşları ile Alınabilen Çeyrek Altın Sayısı

Ücretler	2002 Ekim	2002 Çeyrek Altın	2024 Ekim	2024 Çeyrek Altın	2002-2024 Fark Çeyrek Altın
Öğretmen Maaşı	540	19,7	41.000	8,3	11,4
Eğitim-Öğretime Hazırlık Ödeneği	175	6,4	4.085	0,8	5,6
	% 32,4		% 9,96		

- Bakana soruyorum: Yeni öğretim yılına bu ücretle nasıl hazırlanacak öğretmenler?

MÜLAKATLAR

- 2024 KPSS → 526.947 öğretmen → **Atanmayan Öğretmen: 2002 (68 bin) → 2024 (1 milyonu aştı)**
- 97 eğitim fakültesi + diğer fakültelerdeki 419 alanda toplam **719.168** öğrenci → **1,5 milyon atanmayan öğretmen**
- **Çünkü:** 22 yıldır iktidarsınız! Ama bir öğretmen yetiştirme ve geliştirme politikanız yok.
- **2002, Recep Tayyip Erdoğan Gaziantep:** "Yahu bir sürü bölüm öğretmenimiz boşa geziyor. Resim öğretmeni matematiğe, Müzik öğretmeni Beden Eğitimi dersine giriyor niye öğretmen ihtiyacı var. Ama bakın ki işe bunlar bir de sınavla öğretmen alıyor. O zaman niye okutuyorsun bu öğrencileri yazık değil mi? Öğretmen almıyorum de. Bu evlatlarım okumasın boşuna. Ama biz iktidar olunca inşallah boşa öğretmen adayı olmayacak" demiştir.
- **Öğretmen ihtiyacı**
 - Türk Eğitimsen 69 ilde 91.484 norm kadro açığı var
 - Yusuf Tekin 68 bin (Eylül 2023)
 - Bakan Yusuf Tekin, **2 Eylül'**de yaptığı açıklamada "İhtiyacımız açısından şu anda **yüzde 95'e** yakın öğretmen normumuz dolu" dedi. Bakanın ifadesine ve MEB istatistiklerine göre **48.700 öğretmen ihtiyacı** bulunuyor. Geçtiğimiz yıl **60.000** öğretmen eksikimiz vardı, **104 bin norm kadro fazlası** var dedi.
 - **Ücretli öğretmen 85 bin** → **120 saat ders** → **19.272 TL** → Emeklilik yok
 - Bu yıl emekli olan 23.670

- **1 Nisan 2023**'te Cumhurbaşkanı RTE sosyal medya hesabında **“Biz verdiği sözü göreve gelince unutanlardan, sandık ufukta görününce vaat bohçasını açıp seçim sonrası üzerine yatanlardan değiliz. Biz sözüne, kavline sadık, vaatlerinin arkasında duran Cumhur İttifakı’yız. Milletimizin beklentilerini boşa çıkarmamakta kararlıyız”** dedi.
- **11 Nisan 2023**'te Cumhurbaşkanı ve AKP Genel Bşk. Recep Tayyip Erdoğan, 2023 yılı seçim beyannamesi sayfa 345'te yazılı olarak da ifade edildiği gibi **“Kamu görevine ilk defa yapılacak atamalarda, görevin niteliğinin gerektirdiği haller dışında mülakat usulünü kaldırarak, atamaları yazılı sınav sonuçlarına göre yapacağız”** vaadini verdi.
- **12 Mayıs 2023**'te dönemin Milli Eğitim Bakanı Mahmut Özer **“Mülakat olmayacak artık KPSS puanına göre çok hızlı bir şekilde öğretmen atamasını gerçekleştireceğiz”** dedi.
- **11 Eylül 2023**'te ise Milli Eğitim Bakanı Yusuf Tekin, katıldığı bir programda **öğretmenlikte mülakatın kaldırılmayacağını ancak içeriğinin değişeceğini söyledi. Artık eskisi gibi yapmayacağız, bundan sonra “mülakatları mülakat gibi yapacağız”** dedi. Böylece, 22 yıllık AKP döneminde yapılan mülakatlarda hak, hukuk, adalet ve liyakatin gözetilmediğini itiraf etti.
- Bakan Yusuf Tekin ayrıca mülakatların 45 dakika olacağı, her adaya kod verileceği, kamera kaydı yapılacağı, adayların notlarının sınavdan hemen sonra sisteme işleneceği ve hiç kimse tarafından değiştirilemeyeceği ifade etmiştir. Ancak yapılan mülakatların 45 dakika sürmediği, kamera kaydı yapılmış olsa dahi adaylar arasında 10 puana yakın fark olduğu, sınav puanlarının sınavdan hemen sonra sisteme işlenmediği tespit edilmiştir. **Mülakatlar yine mülakat gibi yapılmamış şaibeler daha da artmıştır.**

- Yapılan tüm itirazlara rağmen mülakat kaldırılmadı. Bu yıl ataması yapılacak olan 20.000 öğretmenin atamasında mülakat puanıyla KPSS puanının ağırlığı eşit tutuldu. Mülakat kalkacak diye vaatler verildi, oy istendi, seçim kazanıldıktan sonra ise hiçbir şey olmamış gibi mülakat uygulamasına devam edildi.
- Sözleşmeli öğretmen istihdamına ilişkin sözlü sınav süreci, **2 Temmuz 2024** tarihinde başladı ve **10 Ağustos 2024** tarihinde tamamlandı. İlgili mevzuat gereği kontenjanın **3 katı kadar aday (60 bin)** sınava çağrıldı.
- Milli Eğitim Bakanı 20 Ağustos tarihinde Danıştay kararından sonra sözlü sınav sonuçlarını açıklayacaklarını ifade etmiştir. Eylül ayı içerisinde sözlü sınav sonuçları kısa süreliğine e-devlet üzerinden erişime açılmış, sonra kapatılmıştır. Bakan konu hakkında iki gün sessiz kaldıktan sonra "**Öğretmen atamalarını bilgi işlem daire başkanlığından bir kişi yanlışlıkla açmış, hakkında soruşturma başlatıldı**" demiştir.
- Milli Eğitim Bakanı Danıştay'a açılan davanın sonucunu beklediklerini ifade etse de dava sonucu açıklanmadan 26 Ekim tarihinde sözlü sınav sonuçları açıklanmıştır. Öğretmenlerin sıralamaları ise açıklanmamıştır. Nesnellikten ve denetimden uzak şekilde yapılan sözlü sınav sonuçlarına ilişkin sıralama bilgilerinin paylaşılmaması şeffaflık ilkesine açıkça aykırılık teşkil etmektedir ve şaibe iddialarını pekiştirmiştir.
- Danıştay'a açılan davaların sonucunu beklenileceği söylenmiş, **20 bin** derslik boş kalmış, **600 bine yakın çocuğumuz** öğretmenlerinden yoksun bırakılmıştır.
- Öte yandan bugün itibariyle **558 gündür** öğretmen ataması yapılmamıştır. Geçtiğimiz yıl **23.670 öğretmen** emekli olmasına rağmen yapılacak olan 20 bin atama yeterli olmayacaktır.

KANUNUN HAZIRLANIŞ SÜRECİ VE AMACI

- 2022 – 2024 → Sadece 2 yıl
- Öğretmenlik Meslek Kanunu → Öğretmenlik Mesleği Kanunu
 - 2022: 12 Madde → Basamaklandırma
- 2024: 39 Madde
 - Milli Eğitim Akademisi / Proje Okullarındaki Keyfiyet / Eğitimde Şiddet
- Eğitimin paydaşları olan müfettişler, şube müdürleri, hizmetli kadroları vb. kanunda yok!
- Ücretli öğretmenler, özel sektör öğretmenleri yok!
- Atanmayan öğretmenlerin sorunlarına yönelik bir umut yok! Tersine var!
- Öğretmenlerin sorunlarına yönelik çözüm önerisi yok! (Eğitim-İş Anketi)
- 1995: Öğretmenlik Personel Kanunu Taslağı (150 madde)
- MEB hazırladı. AKP vekilleri imzaladı. (Bakanın konuşma metni)
- 19 sayfa / 10 sf MEA + HE / 4,5 sf disiplin hükümleri
- Alt komisyon incelememi!
- Günlerce çalıştık! Ancak Bakan gelmedi! Yasalaşmış gibi 29 tweet attı!

ANAYASA MAHKEMESİ SÜRECİ

- Anayasa Mahkemesi, **2022 – 7354** sayılı kanunun bazı maddelerini iptal etti!
 - 13.07.2023 karar tarihi
 - 27 Haziran 2024'e kadar süre verdi.
 - Komisyon: 3 Temmuz 2024
 - Genel Kurul: 9 Temmuz 2024

- Bugün getirilen teklif de kanunlaşsa bile Anayasa Mahkemesi'nden geri dönecek.
- 6 yıl önce başvurusunu yaptığımız ve Anayasa Mahkemesi kararı olan itirazımız gibi.
- Anayasaya meydan okuyorsunuz. Anayasa mahkemesi kararlarını tanımıyorsunuz!

KANUN NE GETİRİYOR?

- **Milli Eğitim Akademisi!**
- İlk taslakta adı da böyleydi!
- **Öğretmen Yetiştirme:**
 - Yükseköğretim Kurumları → MEB
 - 1982 → Paradigma Değişikliği
 - Öğretmenlik diplomasının yok sayılması, hak ihlali (1,5 – 2 yıl ek bekleme)
- Eğitim Fakülteleri açıkça öğretmen yetiştirememek ile suçlanıyor!
- İktidar:
 - YÖK, ÜAK, Rektörler, Eğitim Fakülteleri Dekanları vb hepsini atıyor.
- Öncelikli soru:
 - YÖK – MEB bu fakülteleri geliştirmek için ne yapıyor?
 - Neden Eğitim Fakültelerinin programlarında revizyona gidilmiyor?
 - Neden daha fazla uygulamalı ders konulmuyor?
 - Neden EF kontenjanları azaltılmıyor?
 - Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğü
 - EFDEK: Eğitim Fakülteleri Dekanları Konseyi (2012)

- **Amaç iyileştirmek değil! Amaç elemek!**
 - 68 bin → 1 milyon
 - Atanmayan öğretmen sorununu bir hile ile ortadan kaldırmak!
 - Genel Başkanımız Özgür Özel: Kapkaç, hırsızlık, yankesicilik!
 - Peki bu atanmayan öğretmen sorunu nasıl oluştu?
 - 9 sayılı Talim Terbiye Kurulu Kararı
 - Eğitim Fakültesi ve kontenjan planlaması yapmamak
 - İhtiyaç olan kadroları açmamak
 - Ücretli öğretmenlikle kapatmak
- **Öğretmen → Aday Öğretmen**
 - 97 Eğitim Fakültesi
 - 1.400 Prof. / 10.000 Akademisyen
 - 4 yıl eğitim / 2.100 – 2.200 saat teorik / 3.360 saat eğitim (staj, proje)
 - 3-4 dönem, 10-14 hafta hazırlık eğitimi
 - Dersleri kim verecek? → Aynı EF öğretim üyeleri
 - Tarikatler, cemaatler STK sayılıp derslere girecek mi?

- **7354 sayılı Öğretmenlik Meslek Kanunu (Çok Değil 2 yıl önce)**
 - Öğretmenler, öğretmen yetiştiren yükseköğretim kurumlarından ve bunlara denkliği kabul edilen yurtdışı yükseköğretim kurumlarından mezun olanlar arasından seçilir, diyor.
 - Yani Eğitim Fakülteleri / 2 yılda ne değişti?
- **Teklif hukuksuzdur!**
 - Özel sektörde öğretmen, devlette öğretmen adayı böyle hukuksuzluk olur mu?
 - Ne çalışan ne kursiyer değiller! Öğretmen adayı hiç değiller! Onlar öğretmen!
 - Peki statüleri nedir?
 - Nasıl ücret veriliyor?
 - Sigortasız çalışma nasıl oluyor?
 - Bir bakkal dükkanı böyle bir şey yapabilir mi?
 - **14.190 TL → 16.930 TL**
 - Zamlı asgari ücret bile olmadı
 - Güvencesiz iş: Disiplin hükümleri tehdidi altında
 - Başka kentlerde yaşam maliyeti (30 ilde toplanacaklar)
 - EF ile protokol yapılınsın! / ToT → Yaşam maliyeti ve bütçe yükü azalsın!
- **Proje Okullar**
 - 2.400 okul
 - Yönetici ve öğretmenlerini bakan atıyor!
 - Bu kadar insanı nasıl tanıyor? Aralarında nasıl seçim yapıyor?

- **Özel Sektör Öğretmenleri**
 - Milli Eğitim Temel Kanunu çerçevesinde aynı işi yapıyorlar.
 - Bakanlık tüm süreçleri belirliyor!
 - Sadece ücret ve özlük haklarına karışmıyor!
 - Asgari ücretle 10 ay çalışıyorlar!
- **Ücretli Öğretmenler**
 - 85 bin ücretli öğretmen
 - En çok 19.000 TL
 - Köle düzeni
- **Atanmayan Öğretmenler**
- **Ne Yapıyor sn Bakan? → Mülakat**
 - Cumhurbaşkanı: 11 Nisan 2023
 - Mahmut Özer: 12 Mayıs 2023
- **Haklar Yok! Ödev ve Sorumluluklar Çok!**
- **Öğretmenlerin sorunlarına çözüm yok!**
- **İş kazaları ve meslek hastalıkları ile ilgili ihtiyaçlar yok**
- **Otoriter ve cezalandırıcı / gelişimi güdülemiyor**
 - DMK 125: (Yazılı uyarı → Kınama) (İşe geç gelmek!)
- **ILO-UNESCO → Öğretmenlerin Statüsü Tavsiyesi**

MİLLİ EĞİTİM AKADEMİSİ

- 1992 yılında kuruldu.
- 15.07.2005: Faaliyete geçirme kararı aldınız. Akademi başkanı atadınız!
- 14 Eylül 2011 (kapatıldı) → 18 yıl sonra açılan Akademi Binası devredildi.
- 2014: 19. ME Şurası'nda yeniden kurulmasına karar verdiniz!
- 2024: 10 yıl sonra getirdiniz!
- Siz nasıl devlet yönetiyorsunuz?
- Eğitim Araştırma, Geliştirme Dairesi Başkanlığı (kapatıldı)
- Mesleki Eğitim Araştırma, Geliştirme Merkezi (kapatıldı)
- TTK, Ders Araç Gereçlerini İnceleme Enstitüsü (kapatıldı)
- Talim Terbiye Kurulu'nun yapısını bozdunuz!

BASAMAKLANDIRMA

- Kanun teklifi → 3 basamaktan oluşmuyor!
- Ünvanlandırma: 6 farklı öğretmen aynı öğretmen odasında!
 - Öğretmen adayı, ücretli, sözleşmeli, öğretmen, uzman öğretmen, başöğretmen
- Kademe ilerleme cezası alanlar iki kez cezalandırılıyor!
 - Keyfi cezalar!
- Özlük Hakları
- 24 Kasım → 1 Maaş İkramiye
 - Reddettiniz! Etmeyin!
- Yüksek lisans ve doktora yapmayı teşvik etmeliyiz!
- Sınav şart dediniz! İki yıl sonra kaldırdınız!

EĞİTİMDE ŞİDDET

- Toplumda şiddet
- İletişimde şiddet
- Aile ve yaşam alanlarında şiddet
- Toplumsal kutuplaşma
- Adaletsizlik ve cezasızlık
- Kendi cezasını kendi kesmenin tek çıkar görülmesi

süreçlerinden bağımsız düşünülemez.

- Okullarda güvenlik önlemlerinin arttırılması gerekiyor
- Güvenlik görevlisi yokluğu
- Hizmetli personel eksikliği

YUSUF TEKİN KİMDİR?

- 29 Mayıs 2013 → Müsteşar
- 30 Eylül 2013 → Andımız kaldırıldı.
- 2014: Kendisi hariç 50.000'e yakın yöneticiyi bir kanun maddesi ile görevden aldı.
 - Bir tek bakan kaldı!
- 2014: Proje okul uygulamasını başlattı!
 - Köklü okulları tarumar etti!
 - 2.400 okulun tüm yönetici ve öğretmenlerini bakan atıyor!
 - Bu kadar insanı nasıl tanıyor? Aralarında nasıl seçim yapıyor?
- 2014: Taban maaş uygulamasını kaldırdı.
- 2014: Özel okullara öğrenci başına eğitim-öğretim desteği verdi!
- 2014: Dershanelerin tabelasını değiştirdi. Temel lise adını vererek apartman dairelerinde, bahçesi olmayan okullar açılmasına neden oldu!
- 2016: Sözleşmeli öğretmenlik uygulamasını icat etti!
- 2017: Ortaokul düzeyinde özel yurtlar açılarak tarikat ve cemaatlerin kaçak yurtlarına kılıf uyduruldu.
- 2017: TEOG sınavında 17.000 kişi birinci oldu. Batman'da bir sınıfta 10 öğrenci birinci oldu. Sayın bakan normaldir, dedi!
- 2018: Profesörlük Kadrosu ihdası, Rektör Atanması süreçlerine girmeyeceğim!

▪ **2023: Bakan olunca:**

- Okul öncesi çocukların yemeklerini kaldırdı!
- Her 100 öğrenciye 1 rehber öğretmen vaadi uygulanmadı!
- 2022 KPSS Ek atama sözü unutuldu!
- Deprem bölgelerinde çifte maduriyet yaşayan öğretmenler unutuldu!
- Beyaz önlük operasyonu başlattı!
- **Tarikat ve cemaatler, Milli Eğitimin temel paydaşı oldu.**
 - ÇEDES vb. projelerle eğitim faaliyeti neredeyse dini vakıf ve derneklere havale edildi.
 - Öğretmenlerin çocukların dağa çıkmasını engelleyemediğini söyledi.
- **Mülakat ısrarı**
 - Cumhurbaşkanı: 11 Nisan 2023 → Mahmut Özer: 12 Mayıs 2023
- **Çağdışı Eğitim Manifestosu: Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli!**
 - İhtiyaç analizi yok!
 - Eğitim programları geliştirme ilkelerine uygun değil! Hangi eğitim felsefesi ile hazırlandı!
 - Kaynakça yok!
 - Yazarları belli değil!
 - Tartışma için yeterli süre verilmedi! (27 dosya, 3.000'den fazla sayfa)
 - Pilot çalışma yok! Ders içerikleri ve materyalleri hazırlama için yeterli süre yok!
 - Kamu yönetiminde ilke, ciddiyet ve israfı önleme açısından son derece kötü örnektir!
 - Okul Öncesi Programı

- Yoksulluk sınırının altında yaşamaya mahkum ettiğiniz 1 milyon 155 bin öğretmenin sorunlarını çözün, insanca yaşam şartları sağlayın.
- 22 yıllık iktidarınız boyunca atamayı sürekli ertelediğiniz 1 milyon öğretmen sorununu çözün.
- Ücretli ve sözleşmeli öğretmenlik emek sömürsüdüdür, bu uygulamalardan vazgeçin ve atamaları yapın.
- 2022 KPSS sonuçlarıyla ek atama sözü verdiğiniz öğretmenlerin sesine kulak verin.
- Özel okullarda asgari ücretle çalışan öğretmenlerin sorunlarını çözün.
- Deprem bölgelerinde atanamayan ve işsiz kalan öğretmenlerin sorunlarına çözüm bulun.
- Pedagojik formasyonu olmayan kişilerin okullara sokulması uygulamasına son verin.
- Öğretmenleri elemek için mülakat uygulamasını kaldırın.

MİLLİ EĞİTİM BAKANI YUSUF TEKİN,

1. Mülakatlarda haksızlık yaptığın için,
2. Öğretmenleri atamadığın için,
3. Ücretli öğretmenlikle emek sömürsüne devam ettiğin için,
4. Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli ile bilimi okullardan uzaklaştırdığın için,
5. ÇEDES'le okullara formasyonu olmayan kişileri soktuğun için,
6. MESEM'lerde çocukların ölümüne göz yumduğun için,
7. Köy okullarını kapatıp çocukları taşınmalı eğitime mahkum ettiğin için,
8. Okul bütçeleri oluşturamayıp eğitim masraflarını velilerin sırtına yüklediğin için,
9. Okullarda çocuklara bir bardak temiz su veremediğin için,
10. Çocukların bir öğün ücretsiz yemek hakkına göz dikip, kaldırdığın için,
11. Okulları hem çocuklarımız hem öğretmenlerimiz için güvensiz alanlara çevirdiğin için,
12. Okulları temizlemeyi bile başaramadığın için,
13. Öğretmenleri itibarsızlaştırdığın ve yoksulluğa mahkum ettiğin için,
14. Öğretmenlik Mesleği Kanunu ile öğretmenlerin diplomalarını gasp etmeye çalıştığın için,
15. Kamuoyunu yanlış bilgilendirip, kandırdığın için,
16. Hülleyle rektör olduğun için,
17. Tarikat ve cemaat yapılanmalarını dernek olarak gördüğün için,
18. Bakanlığı kadrolaşma alanı olarak gördüğün için,
19. Çocukları, öğretmenleri, eğitim bileşenlerini değil; yandaşlarını düşündüğün için,
20. Eğitimle ilgili hiçbir konuyu kendi sorumluluğunda hissetmediğin ve her sorunda başkasını suçladığın için

SİZİ İSTİFAYA DAVET EDİYORUZ!

2025 Bütçe Görüşmeleri için Yükseköğretim ve Üniversitelerle ilgili Gündem

Dünyada baş döndürücü bir hızda siyasal, ekonomik, sosyal, teknolojik ve çevresel değişimler yaşandığı bir çağda, yükseköğretim bu değişimlerden tüm alanlardan daha derin bir şekilde etkilenmektedir. 21. yüzyılda yükseköğretim küresel anlamda şu beklentilerle şekillenmiştir:

- Daha fazla öğrenciye ve daha geniş bir yaş grubuna eğitim vermek, yani kitleselleşmek,
- Hızla üretilen yeni bilgilerin ve oluşan yeni bilgi alanlarının tümünü kapsayacak şekilde programlarını genişletmek,
- Eğitimde, mezunların iş bulabilmesi; araştırmada ise bilginin yanı sıra uygulamaya yönelmek,
- Toplumla güçlü köprüler kurarak, bölgesel ve ulusal kalkınmaya daha fazla katkıda bulunmak,
- Paydaşlarına hesap verebilen, açık ve şeffaf yönetim modelleri geliştirmek,
- Tüm bu beklentileri giderek azalan kamusal kaynaklar ile karşılayabilmek.

Teknoloji alanında yapay zekâ, mobil iletişim ve biyoteknolojideki gelişmeler, üretimde üretim şekli, çalışma hayatı ve meslekler üzerinde önemli değişikliklere sebep olmaktadır. Yeni çalışma alanları ortaya çıkmakta, bazı meslekler ortadan kalkarken yeni meslekler doğmaktadır. Kentleşme, nüfus, göç, salgınlar ve afetler, yeni sosyo-kültürel gerçeklikler oluşturmaktadır. Dünyada kamu yönetimi anlayışında yeni yaklaşımlar yaygınlık kazanmakta ve bunlar yükseköğretimin yönetimi ve yapılanmasını etkilemektedir.

Ülkeler, insan kaynağının bilgi, beceri ve yetkinliklerini bu gelişmelere uygun şekilde yetiştirmek durumundadırlar. Bunu yapabilenler demokrasi, toplumsal hayat ve ekonomik bakımdan gelişmişlik düzeylerini artırırken, yapamayanlar geride kalmaktadır.

Bizim Türkiye için öncelikle, Őu temel soruları sormamız gerekiyor:

- Yükseköğretimden ve üniversitelerden beklediğimiz görevler ve işlevler nedir?
- Nasıl mezunlara ihtiyacımız var?
- Türkiye'de aileler, ilkokuldan başlayarak bu hedefle emek, çaba, zaman ve para harcıyorlar. En önemli yatırım olarak iyi bir eğitim almasını ve iyi bir üniversiteye girmesini istiyorlar ve OECD verilerine göre yükseköğretim öncesindeki kademeler için en fazla hane halkı harcaması yapan ülke durumundaki Türkiye'de yükseköğretim sistemi ailelerin beklentilerini karşılıyor mu?
- Ülkedeki ilgili kurumlar (MEB, YÖK) bu taleplere politikalar geliştiriyor, ne tür yatırım yapıyorlar ve bütçe ayırıyorlar?

Cevabımız ne yazık ki hem bilimsel verilerle, hem istatistiklerle hem uluslararası raporlarla hem de her gün ülkenin farklı bir üniversitesinden iletilen Őikayetlerle netleşiyor. Çünkü AKP iktidarının yıllardır göz ardı ettiği yükseköğretim sorunları, artık görmezden gelinemeyecek kadar derinleşmiş durumda. Türkiye'nin üniversiteleri, geleceğimizi inşa etmek yerine bürokratik ve siyasi prangalarla boğulmuş, bilim ve özgürlükten uzaklaştırılmış giderek değer kaybetmektedir. 2025 bütçe görüşmeleriyle bu çarpıklıklara bir kez daha dikkat çekiyor ve ülkemizin en temel eğitim kurumlarına gereken değerin verilmesini Türk milleti adına talep ediyoruz.

Yasal Çarpıklıklar: Türkiye'nin yükseköğretim sistemi, 43 yıl öncesinin koşullarına göre hazırlanmış ve sayısız eklemeyele çelişkilerle dolmuş olan 2547 sayılı yasaya ve OHAL döneminde değiştirilen rektör ve YÖK üyesi atamalarına mahkum edilmiştir.

Anayasa Mahkemesi'nin iptal kararına rağmen hukuksuz ve keyfi rektör ve YÖK üyesi atamaları devam ediyor. Üniversitelerin özerkliği tek parti için yok ediliyor.

CHP'nin başvurusuyla 2024 yılında Anayasa Mahkemesi, rektör atamalarındaki hukuksuz uygulamaları durdurdu. Mahkeme, rektörlerin Cumhurbaşkanı tarafından keyfi atamasının Anayasa'ya aykırı olduğuna hükmetti. Kararın gerekçesinde, rektör atama yetkisinin sadece Cumhurbaşkanı'na verilmesinin ve herhangi bir nitelik aranmamasının liyakat esasını ortadan kaldırdığı, atamalarda keyfiliğe yol açabileceği ve bu keyfiliğin üniversitelerin özerkliğini yok ettiği vurgulanmaktadır. Ancak AKP iktidarı, Anayasa'yı hiçe sayarak üniversiteleri kendi siyasi amaçlarına göre dizayn etme çabasını sürdürüyor.

Bu Anayasa ihlaline rağmen, liyakat ilkelerine uygun olmayan atamalarla rektörler ve YÖK üyeleri belirlenmeye devam ediyor. **Bu süreçte akademik yetkinliğe sahip olmayan, hatta geçmişte üniversitelerle hiçbir bağı olmayan kişiler, cemaat ve tarikat referanslarıyla yönetim kademelerine getiriliyor.** Üniversitelerin kurumsal değerleri ve özerklikleri, tek kişinin keyfi kararlarına feda edilmiştir.

Anayasa Mahkemesi'nin 4 Haziran 2024'te verdiği kararla Cumhurbaşkanının Kanun Hükmünde Kararname (KHK) ile rektör atama yetkisinin anayasal değerlere aykırı bulunduğu, Türkiye'de yükseköğretim sisteminde liyakat ve özerklik ilkelerinin sistematik olarak zayıflatıldığını gözler önüne serdi. Kararın gerekçesinde, rektör atamalarında herhangi bir nitelik aranmamasının üniversitelerde keyfiliğe kapı araladığı ve üniversitelerin özerkliğini yok ettiği vurgulanmaktadır. Anayasa Mahkemesi, yükseköğretim kurumlarının tek bir kişinin kararına bağımlı hale getirilmesinin, üniversitelerin demokratik ve bilimsel ilkelerden uzaklaşmasına yol açacağını açıkça belirtmiştir.

Anayasanın 130. ve 131. maddelerini ihlal eden bu atama yöntemleri, üniversitelerimizin uluslararası sıralamalarda gerilemesine ve araştırma kalitesinin düşmesine yol açıyor. AKP iktidarı, bilim üreten bir akademik ekosistem yerine, kendine bağlı ve bağımlı bir üniversite sistemi inşa ediyor. Bu keyfi atamalar, bilim ve akademinin doğasına aykırı şekilde üniversiteleri yozlaştırmaktadır.

Bu karar, sadece Boğaziçi Üniversitesi için değil, son altı yıldır görevlendirilen birçok rektörün de anayasal ilkelere aykırı olarak atanmış olduğunu ortaya koyuyor. Anayasa Mahkemesi'nin bağlayıcı kararına rağmen, iktidarın bu atamaları yapmaya devam etmesi, hukuk devleti ilkelerinin ve üniversite özerkliğinin göz ardı edildiğini gösteriyor. İktidar, uluslararası platformlarda kendini hukuk devleti olarak tanıtırken, içerideki bu uygulamalarla hukuk devleti ilkesini çiğnemektedir. Üniversitelerin rektörleri kendilerinin seçeceği bir sisteme geçilmesini bekliyoruz.

Yönetim Sorunları: Türkiye'nin yükseköğretim sistemi, bilimden ve özgür düşünceden yana olması gereken YÖK tarafından adeta baskı ve kontrol mekanizmasına dönüştürülmüştür. AKP iktidarı, yükseköğretimi siyasi hesaplarının bir aracı haline getirerek, YÖK'ü iktidarın talepleri doğrultusunda şekillendirmiştir. Şeffaflık ve hesap verebilirlikten yoksun olan YÖK, kamu kaynaklarını toplumun değil iktidarın çıkarları için kullanmaktadır. Mayıs ayında milletvekillerine bile randevu vermeyen, kararlarını kamuoyundan saklayan bu kurum, akademik özgürlüğe yönelik en büyük tehdittir. Aynı tavrı biz özerk üniversiteyiz diyerek milletvekillerimizi içeri almak istemeyen Boğaziçi üniversitesi ziyaretimizde de gördük. Biz milletin vekilleriyiz, YÖK de üniversiteler de kamu kaynağıyla kamu yararına çalışması gereken kurumlar. Bizlerin milletvekilleri olarak soru sorma ve denetleme yetkimiz var. Ama üniversite kendini derebeylik olarak görerek "özerkliği" hesap vermeme olarak algılayarak kamu kaynağını kamuya hesap vermeden kullanma hatasının içinde. Özerklik üniversitelerin bilimsel, akademik ve yönetsel süreçlerinde siyasi baskı altında kalmamasıdır. Oysa geldiğimiz noktada üniversiteler tek bir siyasi partinin yörüngesi dışında hareket edememektedir. Özerkliğin yok olduğu kurumlar da üniversite olamazlar.

Bütçe ve Finansal Kriz: Türkiye'nin yükseköğretim kurumları, eğitim ve araştırma için gerekli bütçeden yoksun bırakılmıştır. AKP iktidarı, sözde yükseköğretime yatırım yaptığını iddia ederken, üniversiteleri ekonomik darboğaza mahkum etmektedir. Üniversiteler bilimsel üretim yapmak yerine tasarruf tedbirleriyle, kaynak yokluğuyla boğuşmakta, olan kaynağı keyfi şekilde kullanan yönetimlerle, gençlerimize uluslararası standartlarda bir eğitim vermekten çok uzak kalmaktadır. AKP, yükseköğretime mali özerklik ve yeterli bütçeyi sağlamaktan acizdir. Bugün bize sunduğunuz bütçe rakamları da

yükseköğretimin eğitim, araştırma ve topluma hizmet misyonlarını sürdürmeleri için yeterli değildir. Bütçe kalemlerinin paylaşılması da doğru, yeterli, kapsayıcı ve eşitlikçi değildir. Bu acizlik, hem gençlerimizin bugününü ve geleceğini hem de Türkiye'nin uluslararası rekabet gücünü baltalamaktadır.

Gençlerin bugünü ve geleceği tehlikede

Sizin çizdiğiniz toz pembenin hayatta karşılığı olmadığını eğer çevrenizdeki sizin gibi olanlarla değil geniş toplum kesimleriyle irtibat kurduğunuzda fark edersiniz. AKP iktidarının plansız ve vizyonsuz politikaları, yükseköğretim sistemini çöküşe sürüklemeye devam ediyor. Türkiye'de genç nüfusun üniversiteye yoğun talebi söz konusu, çünkü üniversite dışında bir alternatif üretemediniz yıllardır. Görünüşte üniversiteye erişimi artırmak için her ile, hatta ilçeye bir yükseköğretim kurumu açtınız ama bunları planlı bir strateji dahilinde ve kalite temeli olmadan gerçekleştirdiniz. Sonuç olarak, üniversite diploması işsizliği azaltmak yerine artıran, vasıfsız bir belgeye dönüştü! Üniversite var, yurt yok. Yurt var ulaşım zor. Ulaşım var eğitim niteliksiz. Eğitim tamamlanınca iş yok. Gençler her aşamada bir Survivor mücadelesi içinde. Böyle bir işkence başka bir ülkede yok.

Niteliksiz büyüme, İşsiz mezunlar

Bugün Türkiye, 208 yükseköğretim kurumu, yaklaşık 7 milyon öğrenci ve 184 binden fazla öğretim elemanına sahip. Üniversite sınavına giren gençlerin yalnızca üçte biri üniversiteye yerleşme hakkı elde edebiliyor. Bu yılki YKS sınavına giren ve yerleştirme puanı hesaplanan adayların %35,84'ü (987.388) bir yükseköğretim programına yerleşmiştir. Puanı hesaplanan yaklaşık 1 milyon 768 bin aday herhangi bir yükseköğretim programına yerleşmemiştir. Bu gençlere dair herhangi bir çalışmanız var mı YÖK ve MEB olarak?

Yükseköğretime kayıtlı öğrencilerin yarıya yakınının Açıköğretim'de kayıtlı olmasını nasıl değerlendiriyorsunuz? Bir fakültenin (Açıköğretim Fakültesinin) ülkede 3 milyon civarı bir öğrenciye sahip olmasını doğru buluyor musunuz? Bunu

kalite ve çağdaş bir yönetim bağlamında iyileştirmek için bütçe planladınız mı? Açıköğretimden YÖK'e aktarılan bütçeyi hangi kalemlere harcıyorsunuz?

Kalite Kurulu (YÖKAK)'nın Ocak 2024'te paylaştığı verilere göre 2015'ten 2022 yılları arasında 2.3 milyon öğrenci okulu bırakmış görünüyor. Bunun nedenlerini araştırdınız mı? Bu bütçede herhangi bir önlem kalemi oluşturduunuz mu?

Kitleselleşme diploma veriyor ama nitelikli insan kaynağı oluşturulamıyor. İşe girenlerin nitelikleri de işverenlerin beklentileriyle uyuşmuyor. Kısaca hem insan kaynağı hem mali olarak büyük bir kaynak israfı. Türkiye genç işsizliği bakımından ve OECD-NEET (Ne okulda ne işte) olan gençlerin sayısının yüksekliği bakımından dünyada Güney Afrika ve Arjantin'den sonra en yüksek sayıya sahip ülke. Daha vahimi ise 20 yıldır bu durum hiçbir şekilde değişmiyor, artık kalıcı hale gelmiş durumda.

Kamu kaynağı kullanan ama tek partiye hizmet eden bir YÖK

Yükseköğretim Kurulu, asli görevi olan planlama, düzenleme ve geliştirme yerine, iktidarın baskı aracı haline gelmiştir. Kamu kaynaklarını şeffaf ve hesap verebilir bir şekilde kullanmak yerine, siyasi hesaplar doğrultusunda hareket eden YÖK, toplumun güvenini yitirmiştir. İktidarın gölgesinde işlevsizleşen bu kurum, akademik liyakatten yoksun, dar bir çerçeveye yönetilmektedir. Yönetimde kadınların yok denecek kadar az olması, liyakatsiz atamaların üst kademe akademik pozisyonları doldurması, üniversiteleri bilim üretmek yerine iktidarın propaganda aracı haline getirmiştir.

Vasatlık ve Tektipçilik

YÖK'ün merkeziyetçi politikaları, üniversiteleri özgür düşüncenin ve akademik ilerlemenin dışına iterek vasatlıkta buluşturuyor. Bilimsel, idari ve mali özerklikten yoksun bırakılan üniversiteler, iyi olanların öne çıkmasını engelleyen bir düzende yönetiliyor. Çoğu üniversite, bölgesel ihtiyaçları gözetmeyen, niteliksiz bir eğitim ve istihdam sistemine hapsolmuş durumda. Bu tektipçilik politikası, üniversiteleri birbirinin kopyası haline getirirken, bilimsel çeşitlilik ve özgürlüğü yok etmektedir.

Liyakat ve Kalite Sorunu

AKP'nin üniversiteler üzerinde uyguladığı baskıcı politikalar, Türkiye'nin bilimsel üretimini ve akademik özgürlüğünü yok etmektedir. Liyakatten yoksun, niteliksiz rektör atamalarıyla üniversitemiz siyasi çıkarlara kurban edilmekte, özgürlük ve bilimsellikten uzaklaşmaktadır. Bu liyakatsiz atama furyası, Boğaziçi gibi dünya markası Üniversitemizi de içine alarak tüm üniversitemize yayılmış ve yükseköğretim sistemimizin niteliklerini yerle bir etmiştir. Tabii sadece liyakatsiz ve kurum markasını kültürünü yerle bir eden rektörleri değil, tarikat ve cemaatlere paylaştırılan rektörlükleri de biliyoruz, görüyoruz. Siz bir süre sonra yine kandırıldık diyeceksiniz ama olan bu ülkenin öğrencisiyle, hocasıyla, araştırma kapasitesiyle, mezunuyla yıllar boyunca emekle oluşturulan kurumlarının değerine, ülkemizin geleceğine olacak.

Liyakatsizlik ve Keyfilik

AKP'nin bu hoyratça düzeni, yılların emeğiyle, özverisiyle oluşturulan akademik kurumları, araştırma ve eğitimde dünya çapında saygınlık kazanmış yapıları bir çırpıda yok ediyor.

AKP iktidarının, üniversiteleri siyasi güdüm altına alma stratejisi, bilimsel liyakat ve akademik özgürlüğü hiçe sayan rektör atamaları ile had safhaya ulaşmıştır. Rektörlük iktidara sadakatten başka kriter aranmaksızın, adeta emeklilik ikramiyesi olarak dağıtılmakta; yetkiler ise sınırsız bir keyfilikle kullanılmaktadır. Bu durum, üniversitemizin bilimsel araştırmalarını ve

dünya sıralamalarındaki konumlarını ciddi biçimde geriletmiş, akademik özgürlüğü yok etmiştir. Rektörlük makamına atanan kişilerin yetkinlikten uzak, siyasi yandaşlardan oluşması, nitelikli akademisyenlerin de önünü tıkamaktadır.

Sorgulayan akademisyenleri akademik yıldırma ve mobbing uygulamalarıyla üniversiteden/yönetimden uzaklaştırma

Bu niteliksiz rektörler, siyasi sadakatin bilimsel liyakatten üstün tutulduğu bir yönetim anlayışı benimseyerek, akademisyenlere mobbing uygulamakta, kendileri gibi düşünmeyenleri soruşturma ve sindirme politikalarıyla yıldırmaktadır. Üniversitelerde özgür ve bilimsel bir ortam değil, siyasi sadakate dayalı bir otoriter yönetim şekli hüküm sürmektedir. Rektörlük makamları, özgür düşünceyi boğma, iktidara biat etmeyen akademisyenleri sindirme aracına dönüştürülmüş; bu da üniversitelerimizi adeta siyasi partilerin bir istihdam alanına çevirmiştir.

Pandemi, göç krizi ve depremler gibi kritik konularda üniversitelerimizin bilgi üretmesi ve çözümler geliştirmesi gerekirken, AKP'nin siyasallaşmış üniversiteleri, bu konularda herhangi bir etkin çözüm üretememektedir. Bilim odaklı bir yönetimden uzak, uluslararası iş birliğini engelleyen ve araştırmaları kısıtlayan bir anlayışla hareket eden YÖK ve rektörler, Türkiye'nin ulusal ve küresel sorunlarla mücadele kabiliyetini adeta felç etmiştir. Bilimsel verilerle politika oluşturma sorumluluğundan yoksun, kapalı ve içe dönük bir sistemle, ülkemizi dünyadan koparmaktadırlar.

Niteliksiz uluslararası öğrenciler içeri, nitelikli öğrenciler ve akademisyenler dışarı!

AKP iktidarı ve YÖK, uluslararasılaşmayı yalnızca yurt dışından öğrencilerin sayısını artırmak olarak algılayarak büyük bir yanılgıya düşmektedir. Ülkemize getirilen öğrencilerin niteliği, eğitimleri ve mezuniyet sonrası gelişimleri ile ilgilenilmemekte; yalnızca sayılar üzerinden "başarı" iddiası yürütülmektedir. Oysa gerçek uluslararasılaşma üniversitenin tüm misyonlarına kalite getirmelidir, uluslararası iş birlikleri, ortak araştırmalar ve eğitim programları ile mümkün olur. Ülkemize şirketler üzerinden Afrika ve Ortadoğu'daki aynı ülkelere getirilen öğrencilerin üniversitelerimize ve ülkeye netür katkılarının olduğuna dair bir çalışması, takibi var mı YÖK'ün. Akademik başarıları, derslere devamları, mezuniyet

durumları, sonrasında ne yaptıkları izleniyor mu? Yoksa sadece sayıyı artırmak ve ne olduğu belli olmayan insanları öğrenci olarak üniversitelere yerleştirmek yeterli bir başarı kriteri midir? Ancak, özgür düşünce ortamı bulamayan gençlerimiz ve akademisyenlerimiz, hak ettikleri eğitim ve çalışma koşullarını Türkiye’de bulamayarak, ülkeden büyük bir beyin göçü dalgası ile uzaklaşıyorlar.

Türkiye’de akademisyenlerin durumu, iktidarın yükseköğretim politikalarının yarattığı derin sorunları gözler önüne seriyor. Üniversiteler ve akademik kadrolar, iktidarın kontrol ve denetim mekanizmalarıyla sıkıştırılmış durumda; özerklik ve akademik özgürlük neredeyse yok edilme noktasına gelmiş durumda. Siyasi iktidar, üniversiteleri eleştirel düşüncenin üretildiği ve topluma katkı sağlayan kurumlar olarak görmek yerine, kendisine biat eden bir yapı olarak dönüştürmeyi amaçlıyor.

Baskı ve Ayrımcılık

YÖK Başkanının hiçbir toplantısında ya da fotoğrafında etrafında kadın akademisyen ya da öğrenci yer almıyor. Yeri geldiğinde üniversitelerimizde Avrupa’dan daha fazla kadın akademisyen var diyorsunuz. Ama kadın rektör sayısı, kadın dekan, kadın bölüm başkanı, kadın genel sekreter sayısının çok yetersiz olduğunu biliyoruz. Bu durumu iyileştirmek için ne yapıyorsunuz? Kadınlar da vergi vermiyor mu bu ülkeye? Niçin yönetim kademelerinde yer almıyorlar? Yükseköğretimdeki bütün süreçleri erkekler ve kendi siyasi görüşünüze sahip olanlarla yürütüyorsunuz.

Kadın ve erkek öğretim elemanı sayılarına bakıldığında kadın araştırma ve öğretim görevlisi sayılar erkeklerden yüksekken, Dr. Öğretim Üyeliğinden başlayarak kadın akademisyen sayısı erkek akademisyenlerden daha düşük seyretmektedir. Profesörlük ünvanına gelindiğinde ise erkek profesörlerin kadınlardan iki kat fazla olduğu görülmektedir. Araştırma görevlilerinde %54 kadın %46 erkek oranı varken, cam tavan etkisiyle, ilerleyen yıllarda ve kariyer basamaklarında durum

terse dönüyor. Profesör oranlarında %65 erkek %34 kadın var. Kadın akademisyenlerin kariyerlerinde ilerlemeleri için daha fazla desteklenmeleri ve cinsiyet eşitsizliklerine karşı daha etkin politikalar geliştirilmesi gerekmektedir.

Yönetim kademelerinde yer almaları için cinsiyet eşitliği politika belgeleri hazırlanması ve uygulanması gerekmektedir. 208 üniversitede kadın rektör sayısı basında paylaşılan bilgiye göre sadece 17'dir ve çoğu vakıf üniversitesidir. Mevcut durum, kadınların üniversitede üst düzey akademik yönetici olarak düşük temsili ve ayrımcılığı göstermektedir. Rektörlerin % 8'i, dekanların % 17'si, 21 YÖK üyesinden sadece 2'si kadındır. Erkeklerle pozitif ayrımcılık yapan ve üst düzey akademik kadroları daha çok erkeklere tahsis eden bu yapının değişmesi için yükseköğretim bütçesinde nasıl bir öngörünüz var göremiyoruz.

En köklü üniversitelerden yeni kurulanlara kadar birçok kurumda, rektörlerin ve yönetimlerin akademisyenler üzerinde baskı kurduğu, ayrımcılık ve mobbing uyguladığı biliniyor. Öğretim üyelerinin işe alım ve yükseltilmesinde yaşanan skandallar, ne yazık ki üniversitemizin içini boşaltan, bilimsel özgürlüğü ayaklar altına alan bir düzene işaret etmektedir. Üniversitelerin, fakültelerin ve bölümlerin ihtiyaçları doğrultusunda yapılması gereken profesyonel bir kadro planlaması, çoğu zaman hiçe sayılmakta ve yerine siyasi bağlantılar ve iktidar yandaşlığı devreye girmektedir. Üniversiteler, artık kendi yetiştirdiği öğrencilerini veya iktidar partisinin tanıdığı kişileri, liyakat ölçütlerine bakılmaksızın işe almakta ve bu durum, bilimsel üretimin en temel değerlerini yok etmektedir.

Siyasi çıkarların bilimsel kadroların önüne geçmesi, YÖK'ün denetiminde bile sistematik hale gelmiştir. Özellikle YÖK Kanunu'nda akademik kadro atamaları için herhangi bir süre kısıtlamasının olmaması, zaten yıllarca kadro bekleyen, akademik yeterliliklerini tamamlamış olan öğretim üyeleri için adeta bir "keyfi bekletme süresi" halini almıştır. Bu durum, rektörlüklerin akademik kadrolar üzerindeki baskılarını meşrulaştırmakta ve mobbing uygulamalarını körüklemektedir. Kadro ilanı çıkarılmadığı sürece, doktor öğretim üyeleri ve doçentler yıllarca hak ettikleri kadrolara atanamaz hale gelmektedir.

İktidarın atadığı kayyum rektörler, üniversiteleri siyasi vesayet altına almakta, liyakat yerine iktidara sadakat gösterenlerin önünü açmakta. Bu durum, eleştirel düşüncenin ve özgür akademik çalışmaların ortadan kalkmasına neden oluyor. Kalifiye akademisyenlerin büyük bir kısmı, özgür çalışma ortamları bulabilmek için yurt dışına göç ediyor.

Araştırma imkanlarının yetersizliği:

Üniversitelere kayıt olan öğrenci sayısındaki artışla akademisyen sayılarındaki artış arasındaki dengesizlik akademisyenlere artan iş yükü ve azalan üretkenlik olarak yansımaktadır. Bu zorlayıcı koşulların yükünü en çok kariyerinin başındaki akademisyenler taşımak durumunda kalmaktadır.

Üniversitelerin araştırma bütçelerinin kısıtlı olması, laboratuvar ve kütüphane gibi temel araştırma altyapılarının yetersiz kalmasına neden olmaktadır. Araştırma projeleri için yeterli fon bulunamaması, bilimsel çalışmaların ilerlemesini engellemektedir.

Bir akademisyenden gelen not şu şekilde:

Tasarruf tedbirleri genelgesi üniversiteleri hareketsiz hale getirdi. Uluslararası işbirlikleri ve etkinlikler tamamen dondu. Nitelikli akademik çalışma yapmak için için hevesli az sayıda öğretim elemanının da motivasyonu ortadan kaldırıldı. Şu an üniversitelerde akademik bir etkinlik düzenlemek, destek olunamaması nedeniyle neredeyse imkânsız. Herşey için sponsor bulunması gerekiyor. Küçük şehirlerde ve belli alanlar için sponsor bulmak çok güç.

Maaşların enflasyon karşısında erimesi ve döviz karşısında TL'nin hızla erimesi nedeniyle kendi cebimizden harcamalar yaparak etkinliklere katılmamız artık mümkün değil.

TUBITAK güncellemeler yapsa da projelerde öngördüğü harcırah ve konaklamalar gerçeklikten kopuk rakamlar. Örneğin, 800 ₺ ye misafirhanede bile konaklamak mümkün değildir. Nitekim TUBITAK projelerine başvuru için de motivasyon son yıllarda çok azaldı.

Akademik teşvik uygulaması tüm öğretim üyelerinin işlerini kitleden diğer bir saçma uygulama. Türkiye'de tüm üniversite hocaları neredeyse 1 ay boyunca belgeler temin etme ve sisteme yükleme ile uğraşüyor. Üniversite hocalarının 1 ayını yok eden, onları işlerini yapmaktan alıkoyan bir iş icat ettiler.

Akademik Özgürlüklerin Kısıtlanması

Akademisyenler, özellikle politik, sosyal ve kültürel konularda araştırma yaparken sansür ve oto-sansüre maruz kalmaktadır. Akademik özgürlük, yalnızca bireysel bilimi ve ifadeyi değil, aynı zamanda demokratik toplumlarda akademik kurumların özgür işleyişini de korur. Bu durum, akademik çalışmaların bağımsızlığını ve tarafsızlığını ciddi şekilde etkilemektedir. 2023 yılındaki *Akademik Özgürlük Endeksine* göre, Türkiye yine en düşük "E ülke kategorisinde" yer almaktadır. Bu kategoride Türkiye, Çin, Kuzey Kore, Mısır, İran, Ruanda ve Suriye gibi ülkelerle eşleşmiş durumda olması düşündürücüdür.

Araştırma görevlisi de profesör de geçinmiyor!

Ekonomik olarak akademisyenlerin karşı karşıya kaldığı tablo da iktidarın ilgisizliğini ortaya koyuyor. Akademisyen maaşları, iktidarın kamu çalışanları arasında ayrımcı ücret politikasıyla yıllardır iyileştirilmedi. 2002'de asgari ücretin 8 katı olan profesör maaşı, bugün ancak 2,5 katına denk geliyor. Bu durumu gündeme getiren akademisyenler "akademik zam" çağrılarını yapmalarına rağmen, iktidar tarafından yıllardır göz ardı ediliyor. Kendi yetiştirdiği öğrencilerinden daha az maaş alan, diğer meslek gruplarından daha az maaş alan 184.000 akademisyen var. Akademisyenlerin maaşları hem dünyadaki diğer ülkelerle karşılaştırıldığında hem Türkiye'deki hakim, savcı, kaymakam gibi üst düzey bürokratlarla karşılaştırılmayacak kadar düşük kalmış, yıllar içinde asgari ücret karşısında erimiştir. Sonra bu akademisyenlerden nitelikli eğitim ve araştırma bekleniyor. Bu

durum gençlerin akademisyenlik mesleğini tercih etmesini engelliyor, nitelikli insan kaynağını azaltıyor ve Türkiye'nin bilimsel rekabet gücünü düşürüyor. Üniversiteler yalnızca eğitim veren kurumlar değil; toplumsal gelişime, kültürel ve bilimsel ilerlemeye katkı sunacak bağımsız yapılar.

Üniversitelerin yönetsel, mali ve akademik tüm süreçlerinde kararlarını kendilerinin almaları, üniversitenin vazgeçilmez temel değerlerindedir. Bu değerleri zayıflattığımızda veya yok ettiğinizde o kurumlar;

- Evrensel bilgi üreten üniversiteler olmaktan çıkar.
- Siyasi erkin bir uzantısı olmaktan başka bir niteliği olmayan içi boş yapılara dönüşür.
- Bilgi ve bilim üretemezler.
- Dünya ile rekabet edecek kapasitede nitelikli öğrenci yetiştiremezler
- Toplumsal sorunların çözümüne katkı sunamazlar.

Kamu kaynağıyla finanse edilen kurumlar olarak üniversitelerin, kamu yararına çalışması ve bilimsel faaliyetle toplumun aydınlanması, kalkınması için lokomotif görevi gören üniversitelerin siyasi hırs ve dünyadan kopuk bir anlayışla heba edilmesini kabul etmiyoruz.

Avrupa'da Türkiye'nin de dahil olduğu yükseköğretim platformlarında alınan kararlara dair iki çağrıyla da YÖK Başkanına hatırlatmak istiyorum:

İlki, 29-30 Mayıs 2024 tarihlerinde Arnavutluk'ta gerçekleştirilen ve Türkiye'den **YÖK Başkanı'nın** da katıldığı ve Avrupa bölgesinden 49 ülkenin yükseköğretimden sorumlu bakanlarının ortak imzasıyla yayınlanan Avrupa Yükseköğretim Alanı Bakanlar Bildirgesi'dir. Bu bildirmede, yükseköğretimin altı temel değerinin tüm ülkelerde uygulanması ve takip edilmesi kararlaştırılmıştır.

Nedir bunlar?

- 1- Akademik özgürlüklerin teminat altında olması,
- 2- Yükseköğretim kurumlarının gereksiz müdahale olmaksızın görevlerini yerine getirmeleri, kurumsal, finansal, personel alımı ve akademik işlerle ilgili kendi önceliklerini ve politikalarını belirleme ve uygulama iradesine sahip olmaları yani üniversite özerkliği,
- 3- Öğrencilerin ve akademisyenlerin yönetime katılmaları, temsil edilmeleri, karar süreçlerinde yer almaları,
- 4- Akademik ahlakın kurumsallaşması,
- 5- Yükseköğretimin kamu yararı taşıdığı,
- 6- Kamunun da yükseköğretimin özgür bir şekilde yürütülmesinden sorumlu olduğu.

Bunlar YÖK'e ve Üniversite rektörlerine yol haritası niteliğindedir.

Sizlerle paylaşacağım ikinci gelişme ise Türkiye'den 51 üniversitenin kurumsal üye olduğu, YÖK'ün ulusal temsilci düzeyinde üye olduğu, geçen yıl Başkanının Türkiye'ye gelip YÖK Başkanı ve rektörlerle görüştüğü, Avrupa'daki 800'den fazla üniversiteyi temsil eden Avrupa Üniversiteler Birliği tarafından Türkiye'ye yapılan çağrıdır.

Avrupa Üniversiteler Birliği, Anayasa Mahkemesi kararına referansla Türk yetkililere, üniversite rektörlerinin atanma şeklini kapsamlı bir şekilde yeniden değerlendirme çağrısında bulunuyor. Anayasa Mahkemesi tarafından geçersiz kılınan rektör atama kurallarının, Avrupa üniversite camiasının desteklediği kurumsal özerkliğin genel ilkelerini zayıflattığını belirtiyor. Avrupa Üniversiteler Birliği 10 yıldır yükseköğretimde çok önemli bir referans kaynağı olan Üniversitelerin Özerklik Karnesi'ni yayınlıyor. Buna göre başka hiçbir Avrupa yükseköğretim sistemi, devlet veya hükümet başkanının rektörleri doğrudan seçmesine ve atamasına izin vermiyor. Bu nedenle de karnede de şaşırtıcı olmayan bir şekilde Türkiye en alt sıralardadır.

İşte bu nedenle Avrupa üniversiteleri dünya sıralamalarında en üst sıralarda yer alıyor. İşte bu nedenle dünyadan ve Türkiye'den birçok genç, Avrupa üniversitelerinde eğitim almak istiyor. İşte bu nedenle bu ülkelerde bilim ve teknoloji gelişmiş durumda, işte bu nedenle bu ülkelerde insanlar mutlu ve refah içinde yaşıyorlar.

Bizde ne oluyor? Bizde hükümet bir yandan sözde tasarruf tedbirleriyle vatandaşlar yeni vergilerle bezdirirken bir yandan çok değerli üniversitelerimizin keyfi yönetimlerin keyfi kararlarıyla kamu zararı oluşturulmasına dur demiyor. Oysa hepimizin bildiği gibi en büyük israf ülkenin gençlerini mutsuz, umutsuz, çaresiz bırakmaktır. Yıllar içinde emekle, özveriyle, ortak akılla oluşturulan kurumsal saygınlığının bir çırpıda ve hoyratça yok edilmesidir. Şeffaf, ölçülebilir liyakat kriterleri yerine cemaat, tarikat ve ideolojik referanslarla atamalar yapmaktır. En değerli zenginliğimiz olan nitelikli insan kaynağımızı her aşamada bezdirmek, üretmez, ülkede yaşayamaz hale getirmektir.

Son günlerde yeniden yasalaştırmaya çalıştığınız "etki ajanları yasası"nın demokrat, özgürlükçü, muhalif her kesime karşı kullanacağı yeni bir hukuksuzluk aracı olduğu apaçık ortadayken YÖK olarak bu konuda üniversitelerin özerkliğini ve akademik özgürlükleri savunmak için nasıl bir tavır sergilediniz?

Biz CHP olarak Türkiye'nin geleceğini inşa etmek, gençlere umut dolu bir gelecek sunmak için kararlıyız:

- **Akademik ve Yönetmel Özerklik:** Üniversiteleri iktidarın denetiminden kurtararak bilim üreten, özgür düşüncenin öncüsü kurumlar haline getireceğiz.
- **Kaliteli ve Erişilebilir Eğitim:** Nitelikli akademisyenlerle, dünya standartlarında eğitim ve araştırma ortamını kuracağız.

- **Genç işsizliği:** Türkiye'nin en büyük sorunlarından biri haline gelmiş durumda, ancak gençlerimize iş güvencesi sağlayan, liyakate dayalı ve özgür düşünceyi destekleyen bir eğitim ve çalışma sistemi ile bu sorunu çözeceğiz. Gençlerin ve akademisyenlerin kendi ülkelerinde değer gördüğü, düşüncelerini özgürce ifade edebildikleri, emeklerinin karşılığını alabildikleri bir sistem inşa edeceğiz. Bu sistemde, nitelikli kadrolar liyakat esasıyla görevlendirilecek ve gençler hayatlarını başka ülkelerde kurmak zorunda kalmayacaklar. Yurt dışına sadece gezmeye, eğitim almaya veya araştırma yapmaya gidecekler, fakat ülkelerine dönerek bilgilerine değer verilen bir toplumun parçası olacaklar. Bu sayede, Türkiye'de gençler ve akademisyenler hak ettikleri statüye kavuşacak, toplumun kalkınmasına ve aydınlanmasına katkı sunan bireyler olarak yerlerini alacaklar.

Biz CHP olarak üniversitelerimizin tüm süreçlerini evrensel bilimsel değerlere bağlı olarak işletmeleri için kararlılıkla mücadelemize devam edeceğiz. Bu bizim Cumhuriyet'e ve gençlere borcumuzdur.

Sonuç olarak, 22 yıldır sistematik bir şekilde bilimi ve akademik özgürlüğü kısıtlayan, nitelikli insan kaynağını ülke dışına iten bu düzen, ülkenin geleceğine yapılan en tehlikeli eylemdir, sizleri Türk milleti adına uyarıyoruz.

CHP olarak, Türkiye'nin bilimsel potansiyelini özgür bırakmak, liyakati ve kaliteyi akademik kurumlarımıza geri getirmek için mücadelemizi sürdüreceğiz.